

I

Keletą mylių piečiau nuo Soledado Druskingoji upė visai priartėja prie stataus skardžio ir teka gili bei žalia. Bet vanduo šiltas, nes atitekėjo į šią siaurumą per geltonus smėlynus. Vienoje upės pusėje auksinis kalvos šlaitas lenkta linija glaudžiasi prie galingų ir uolėtų Gabilano kalnų, bet slėnio pusėje vanduo tarsi prismaigstytas medžių — kas pavasarį skaisčiai sužaliuojančių gluosnių, kurių tankmėje prisivelia žiemos šiukšlių, jovarų su baltai šlakuotomis ir tarsi arka virš vandens nulinkusiomis šakomis. Ant smėlėto kranto po tais medžiais lapų tiek storai ir jie tokie traškūs, kad net bėgantis driežas sukelia gana garsų čėžesį. Vakaris patupėti ant smėlio iš krūmynų susirenka triušiai, šie drėgni ploteliai po nakties būna išmarginti meškėnų pėdsakų, plačių įspaudų, paliktų aplinkinių rančų šunų, atsigerti atėjusių elnių kanopų.

Tarp gluosnių ir jovarų vingiuoja takas, kietai sutryptas berniūkščių, ateinančių iš rančų pasimaudyti gilioje sietuvoje, taip pat valkatų, kurie sunkia eisena vakare atslūkina nuo plento praleisti nakties prie vandens. Palei žemą gulsčią storo jovaro kamieną — nuo begalės laužų likusi pelenų krūva, o pats kamienas nugludintas ant jo sėdėjusių žmonių.

Karštos dienos pavakarę vėjelis pradėjo judinti medžių lapus. Šešėlis užkopė kalno šlaitu iki pat viršūnės. Ramiai, kaip pilkos akmeninės skulptūrėlės, ant smėlio kranto tupėjo triušiai. Nuo valstybinio plento pusės pasigirdo žingsniai, čezantys per sausus jovarų lapus. Triušiai puolė į slaptavietes. Prakilni gervė pamažu pakilo į orą ir nuplasnojo virš upės. Keletą akimirkų buvo ramu, paskui ant tako prie žalios įlankos pasirodė du vyrai.

Jie ėjo vienas paskui kitą ir net jau atviroje vietoje sustojo kaip atėję. Abu buvo darbinėmis kelnėmis ir tokiomis pat striukėmis su varinėmis sagomis. Abu dėvėjo beformes juodas skrybėles, per petį turėjo persimetę kietai suvyniotas antklodes. Pirmasis vyriškis buvo mažas ir guvus, tamsaus veido, žvitrių akių ir ryškių, valingų bruožų. Viskas jame buvo raišku: nedidelės stiprios plaštakos, raumeningos rankos, plona ir kaulėta nosis. Už jo stovėjo tikra priešingybė — stambus beformio veido vyriškis didžiulėmis blyškioimis akimis, plačių nuolaidžių pečių; jis žengė sunkiai, kiek vilkdamas kojas, panašiai kaip lokys letenas. Jo rankos nemostagavo, jos kabojosi nukarusios.

Pirmasis vyriškis staiga sustojo aikštelėje — ėjęs iš paskos kone atsitrenkė į jį. Jis nusiėmė skrybėlę, smiliumi nubraukė nuo vidinės juostelės prakaitą ir nukrėtė jį žemėn. Stambusis jo kompanionas numetė antklodę, atsigulė kniūbsčias ant žemės ir ėmė gerti iš upės: gėrė ilgais gurkšniais prunkšdamas į vandenį kaip arklys. Mažasis nervingai priėjo prie jo.

— Leni! — griežtai perspėjo jis. — Dėl Dievo meilės, Leni, negerk tiek daug!

Lenis ir toliau prunkstė į vandenį. Mažasis vyras pasi-
lenkė ir papurtė jį už peties:

— Leni, tu vemsi kaip vakar vakare.

Lenis panardino vandenin galvą su visa skrybėle, pas-
kui atsisėdo ant žemės, vanduo nuo jo skrybėlės varvėjo ant
mėlynos striukės, bėgo per nugarą.

— Skanu, — tarė jis. — Ir tu atsigerk, Džordžai. Atsi-
gerk kaip reikiant, — jis patenkintas nusišypsojo.

Džordžas nusiėmė savo ryšulį ir atsargiai padėjo ant
žemės.

— Abejoju, ar tas vanduo geriamas, — pasakė jis. —
Atrodo drumstas.

Lenis įkišo savo didelę leteną į vandenį ir ėmė sukti
pirštus keldamas purlus; ratilai nubangavo iki kito įlankėlės
kranto, paskui sugrįžo atgal. Lenis žiūrėjo į juos.

— Žiūrėk, Džordžai. Žiūrėk, ką aš padariau.

Džordžas atsiklaupė prie vandens ir greitais gurkšniais
atsigėrė iš saujos.

— Skonis nieko, — pripažino jis. — Nors neatrodo te-
kantis. Niekada negerk vandens, kuris neteka, Leni, — pa-
sakė jis beviltiškai. — O tu, jeigu ištrokšti, tai geri nors ir iš
valkos.

Jis šliūkštelėjo vandens sau ant veido, apsitrynė juo
pasmakrę, sprandą. Tada vėl užsivožė skrybėlę, atsisėdo ir
apsikabino pritrauktus kelius. Jį stebėjęs Lenis padarė lygiai
taip pat. Atsisėdo, prisitraukė kelius, apkabino ir pasižiūrėjo

į Džordžą, ar viską atliko kaip reikia. Skrybėlę užsismaukė kiek žemiau ant akių, taip kaip Džordžo.

Džordžas niūriai žiūrėjo į vandenį. Jo akys besileidžiančioje saulėje buvo raudonos. Tada piktai pasakė:

— Jeigu tas išpera šoferis būtų žinojęs, ką šneka, tai būtume privažiavę tiesiai iki rančos. „Tik galiukas plentu“, — pasakė jis. — Tik galiukas. Beveik visos keturios prakeiktos mylios, ir tai vadinasi galiukas! Paprasčiausiai nenorėjo sustoti prie rančos vartų, štai kas. Tinginys prakeiktas. Stebiuos, kaip jis dar netingi sustoti pačiame Soledade. Meste išmetė mus ir pasakė: „Čia tik galiukas plentu.“ Garantuoju, kad buvo daugiau negu keturios mylios. Po velnių, kaip karšta.

Lenis droviai pažvelgė į jį ir pasakė:

— Džordžai?

— Aha. Ko nori?

— Kur mudu einam, Džordžai?

Mažasis vyriškis timptelėjo skrybėlės kraštą ir pašnairavo į Lenį.

— Tai tu jau ir šitą pamiršai? Tau reikia iš naujo pasakyti, ar ne? Dieve mano, juk tu tikrai kvailas, brolyti!

— Aš pamiršau, — tyliai pratarė Lenis. — Bet stengiausi nepamiršti. Kaip Dievą myliu, stengiausi, Džordžai.

— Gerai, gerai. Pasakysiu tau dar kartą. Vis tiek neturiu ko veikti. Galiu kad ir visą dieną pasakoti tau dalykus, kuriuos tu tuojau pamirši, paskui vėl pasakosiu tą patį iš naujo.

— Labai stengiausi, labai, — pasakė Lenis, — bet vis tiek nieko gero. Bet apie triušius aš atsimenu, Džordžai.

— Velniop tuos triušius. Vienintelis daiktas, ką tu atsimeni, tai triušiai. Gerai! Dabar klausykis, ir kad man šį kartą atsimintum, nes vėl turėsime bėdų. Atsimeni, kaip atsidūrėm Hovardo gatvės purve ir žiūrėjome į tą juodą lentą?

Lenio veide nušvito laiminga šypsena.

— O kaipgi, Džordžai. Aš tą prisimenu... bet... bet ką mes darėm paskui? Prisimenu, kaip atėjo tokios merginos ir tu pasakei... tu pasakei...

— Velniop, ką aš pasakiau. Ar tu prisimeni, kaip mudu nuėjome pas „Murėjų ir Redį“ ir jie davė mums darbo kortelės ir autobuso bilietus?

— Žinoma, Džordžai. Dabar prisimenu.

Jis greitai susikišo rankas į striukės kišenes. Paskui tyliai pratarė:

— Bet aš savo kortelės neturiu. Tikriausiai pamečiau, — jis liūdnai nudūrė akis į žemę.

— Tu jos niekada ir neturėjai, kvailas žiopy. Aš jas abi pasiėmiau. Manai, paliksiu pas tave darbo kortelę?

Lenis su palengvėjimu išsišiepė.

— Aš maniau... maniau, kad įsikišau ją kišenėn, — jo ranka vėl įlindo į kišenę.

Džordžas griežtai pažvelgė į jį.

— Ką tu ten turi?

— Mano kišenėj nieko nėra, — gudriai atsakė Lenis.

— Žinau, kad joje nėra. Tu turi tą daiktą rankoje. Ką ten laikai saujoj?

— Aš nieko neturiu, tikrai, Džordžai.

— Nagi duokš man.

Lenis užkišo sugniaužtą saują už nugaros, toliau nuo Džordžo.

— Tai tik pelė, Džordžai.

— Pelė? Gyva pelė?

— Aha, tik negyva, Džordžai. Bet aš jos neužmušiau.

Tikrai! Aš ją radau. Negyvą radau.

— Duok šen! — paliepė Džordžas.

— Leisk man ją pasilikti, Džordžai.

— *Duok šen!*

Sugniaužta Lenio ranka lėtai pakluso. Džordžas paėmė pelę ir švystelėjo ją į krūmus kitapus užutėkio.

— Kam tau, po velnių, reikalinga negyva pelė?

— Eidamas aš ją glostau nykščiu, — atsakė Lenis.

— Tai va, kai eini su manim, neglostysi jokių pelių. Ar dabar prisimeni, kur mudu einam?

Lenis išsigando, paskui sutrikęs nuleido galvą tarp kelių.

— Vėl pamiršau.

— Jėzau Kristau, — piktai pratarė Džordžas. — Suprask, mudu dirbsim rančioje, panašiai kaip toje, kur dirbom šiaurėje.

— Šiaurėje?

— Vyde.

— Ak taip. Prisimenu. Vyde.

— Ta rančia, į kurią einame, yra už kokio ketvirčio mylios, štai ten. Nueisim ten ir pasišnekėsime su bosu. Taigi klausykis — aš jam paduosiu darbo bilietus, bet tu jam nesakysi nė žodžio. Stovėsi ten ir nė nepraversi burnos. Jeigu jis supras, koks tu esi žioplis, mudu negausim darbo, bet

jeigu jis pirma pamatys, kaip tu dirbi, ir tik paskui išgirs, kaip kalbi, tai viskas bus gerai. Supratai?

— Žinoma, Džordžai. Žinoma, supratau.

— Tvarka. Tai ką tu darysi, kai mes ateisim pasikalbėti su bosu?

— Aš... aš, — Lenis susimąstė. Jo veidas sustingo nuo įtampos. — Aš... nieko nesakysiu. Tik stovėsiu, ir viskas.

— Šaunuolis. Gerai. Pakartok kelis kartus, kad tikrai nepamirštum.

Lenis ėmė tyliai sau murmėti:

— Aš nieko nesakysiu... aš nieko nesakysiu... aš nieko nesakysiu.

— Gerai, — tarė Džordžas. — Ir dar tu nedarysi tokių nesąmonių, kokias darei Vyde.

Lenis sutriko.

— Kokias dariau Vyde?

— Vadinasi, tu ir tą pamiršai? Tai aš tau ir nebeprimin-siu, tik saugokis, kad vėl neiškrėstum to paties.

Lenio veide švystelėjo kažkokia suvokimo kibirkštis.

— Jie išvijo mus iš Vydo, — triumfuodamas išpyškino jis.

— Išvijo kaip šunis, — pasišlykštėdamas pasakė Džordžas. — Jie ieškojo mūsų, bet nepagavo.

Lenis patenkintas sukriženo:

— Būk ramus, aš to nepamiršau.

Džordžas atsigulė ant smėlio, pasikišo po galva sunertas rankas, Lenis padarė tą patį, paskui kilstelėjo galvą pasitikrinti, ar viską atliko kaip reikiant.